

RĪGAS VĒSTURISKĀ CENTRA SAGLABĀŠANAS UN ATTĪSTĪBAS PADOME

2020. gada 8.jūlijā

Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde (NKMP) Rīgā, Pils ielā 22 – 105 (projektu pārstāvji piedalās attālināti ar video starpniecību)

355. sēdes PROTOKOLS

Sēdē piedalās: Padomes locekļi: A.Kronbergs, J.Asaris, V.Brūzis, I.Purmale, J.Dambis, A.Kušķis, J.Zilgalvis, A.Lapiņš, D.Baltiņa, I.Tapiņa

Kultūras ministrs N.Puntulis – Nacionālās koncertzāles būvniecības iecere Elizabetes ielā 2, Rīgā

Rīgas pilsētas arhitekts G.Princis

Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes pārstāvji: A.Ancāne, I.Bula, K.L.Rožlapa, A.A.Cīrule

Projektu pārstāvji:

I.Vasiļeva, J.Šumeiko – Kultūras ministrija, Nacionālās koncertzāles būvniecības iecere Elizabetes ielā 2, Rīgā

A.Bērziņš - Ēkas rekonstrukcija Brīvības ielā 88, Rīgā

Sēdi vada: A.Kronbergs

Sēdi protokolē: B.Mūrniece

Sēdi atklāj: 14.00

1.

Padomes 355. sēdes darba kārtība (pielikums nr. 1)

Padome apstiprina darba kārtību.

2.

Padomes 356. sēde

Padomes 356. sēdi sasaukt 22.jūlijā plkst. 14:00. D.Baltiņa informē, ka, iespējams, sanāksmē nepiedalīsies.

3.

Nacionālās koncertzāles būvniecības iecere Elizabetes ielā 2, Rīgā Iesniedzējs: Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde

N.Puntulis informē par jautājuma izvērtēšanas nepieciešamību Padomē.

Pēc vairāk divu gadu ilgām pārdomām Ekonomikas ministrija ir atteikusies no valsts piedāvājuma renovēt un izmantot ministrijas funkciju nodrošināšanai ēku Elizabetes ielā 2, Rīgā. Līdz ar to valsts pienākums ir meklēt minētās ēkas izmantošanas iespējas nākotnē. Diskusijās par ēkas turpmāku izmantošanu ir pretēji viedokļi, tomēr vienā jautājumā tie sakrīt visiem – šai ēkai jābūt publiski pieejamai. Par valsts īpašumā publiski pieejamo ēku saturu lielākoties atbildību uzņemas Kultūras ministrija. Kultūras ministrijas vislielākā nepieciešamība un aktualitāte jau kopš 1987. gada ir akustiskā koncertzāle Rīgā. Tādēļ lūdz Padomes viedokli par Kultūras ministrijas iecerī ēku Rīgā, Elizabetes ielā 2 pārveidot par publiski pieejamu ēku, izveidojot tajā akustisko koncertzāli.

J.Dambis informē:

par ēku kultūrvēsturiskās vērtības novērtēšanas sistēmu Nacionālajā kultūras mantojumā pārvaldē saistībā ar izskanējušiem pārmetumiem, ka Pārvalde strādā pēc pagājušā gadsimta sākuma kritērijiem. RVC saglabāšanas un aizsardzības likums ļoti

precīzi nosaka RVC un tā aizsardzības zonā saglabājamās un aizsargājamās autentiskās vērtības: vēsturiskā plānojuma struktūra, panorāma, siluets un skatu perspektīvas, vēsturiskā apbūve, tās mērogs un raksturs, arheoloģiskais kultūrslānis, publiskā ārtelpa, zaļumu un zaļo zonu sistēma, vēsturiskās ūdensteces un ūdenstilpes, vēsturiskais zemes virsmas iesegums, vēsturiskie labiekārtojuma elementi. 2017.gadā pēc sabiedrības ļoti aktīvi izteikta viedokļa Saeima reaģēja un likumā ieviesa daudz striktāku attieksmi pret vēsturiskajiem parkiem RVC, nosakot, ka RVC un tā aizsardzības zonā nav pieļaujami tādi transporta, inženierkomunikāciju un infrastruktūras pārveidojumi, kuru rezultātā tiek neatgriezeniski zaudētas vēsturisko dārzu, parku un kapsētu kultūrvēsturiskās vērtības vai samazināta šo teritoriju platība, kā arī tiek mainīta šo teritoriju vai to daļu izmantošana, kas neatbilst kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanas mērķim. Vēsturisko dārzu, parku un kapsētu robežas nosaka Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde. RVC zaļajām teritorijām līdz ar to ir piešķirta daudz lielāka nozīme.

Ēku kultūrvēsturiskās vērtības līmeņa noteikšanas sistēma Pārvaldē ir radīta 2000. gadā, konsultējoties ar Eiropas Padomes, UNESCO citiem starptautiskajiem un nacionālajiem ekspertiem, šī sistēma turpina attīstīties un pilnveidoties, tā daudzkārt apspriesta arī RVC SAP. To ievērojot kultūrvēsturisko vērtību nosaka neatkarīgi eksperti atbilstoši savai kompetencei, pieredzei un objekta ekspertīzei, katrā konkrētajā gadījumā piešķirot ēkai vērtējumu - pēc desmit punktu sistēmas ēka iegūst unikālu, ļoti vērtīgu, vērtīgu vai nelielu vērtību, vai nevērtīgu statusu. Vērtēšanas sistēma ir bijusi apstrīdēta arī tiesu procesā un, izejot visu tiesu hierarhijai, atzīta par atbilstošu normatīvo aktu sistēmai, par kvalitatīvu un pieņemamu. Katru ēku vērtējot, eksperts ņem vērā vairākus rādītājus: celšanas laiku, nozīmi pilsētībūvnieciskajā struktūrā un publiskās ārtelpas ainavā, mērogu, oriģinālās substances saglabātības pakāpi, uzslāņojumus un autentiskumu, arhitektūras stilu, autorus, būvētājus, izmantošanas veidu, materiālus un konstrukcijas, ārējo veidolu, raksturu, proporciju sistēmu, fasāžu dekoratīvo apdari, plānojumu, interjerus, būvistrādājumu kvalitāti, iekārtas un tehniskās sistēmas. Tiek vērtēta arī objekta komplektācija, ēkas piepildījums ar tai piederīgām mēbelēm, mākslas darbiem, ar ēku saistīti nozīmīgi vēstures fakti un notikumi, vēsturiskā patina, pilsētvides noskaņa, ko rada ēkas klātbūtne un visbeidzot ar ēku saistītais apkārtējās vides labiekārtojums, apzaļumojums, pagalmi, vides dizaina objekti. Pēdējā laikā īpaši vērā ņemam tehnisko stāvokli, jo esam saņēmuši vairākus pieprasījumus ēku pārvērtēšanai, ar pamatojumu, ka nav iespējams saglabāt ēkas oriģinālo substanci. Protams, vērtēšanas detalizācija ir atkarīga no mums pieejamās informācijas.

Pirmais vispārīgais izvērtējums RVC ēkām sabiedrībai tika publiskots Pārvaldes 2002. gadā izstrādātajā dokumentā "Vīzija 2020". Tolaik ēka Elizabetes ielā 2 novērtēta kā ēka ar nelielu kultūrvēsturisku vērtību. Pēc tam eksperti to ir novērtējuši augstāk, vērtējot tikai ēkas vizuālo tēlu, nezinot un neņemot vērā tās saglabātības stāvokli un tehniskās problēmas, kuras šo ēku sagaida, ja vēlamies to turpmāk ekspluatēt. Vērtējot ēkas tehnisko stāvokli padziļināti, var secināt, ka tās būvniecības kvalitāte nav tik augsta, kā sākotnēji domāts.

par ēku Elizabetes ielā 2. Pārvaldes eksperti šo ēku ir definējuši kā ēku ar nelielu kultūrvēsturisko vērtību. Iemesls šādam vērtējumam ir agresīva iejaukšanās parka struktūrā, ignorējot tās vērtības, kuru dēļ RVC ir ieguvis pasaules mantojuma statusu. Ja ēka tiks atjaunota, pielāgojot to spēkā esošām prasībām, tā pilnībā mainītu savu vizuālo tēlu - modernisma raksturs vairs nebūtu izjūtams. Ēkas pašreizējo nomnieku saraksts rada priekšstatu, ka viena no pilsētas kvalitatīvākajām un izcilākajām vietām šobrīd tiek izmantota visnepiemērotākajai funkcijai. Energoefektivitātes atzinums un aprēķins pierāda, ka iespējamie ieguldījumi atmaksāsies 7 – 10 gados, daži pasākumi atmaksāsies vien 60 – 100 gados. Šis atzinums nav radīts šobrīd, kad jau valda ideja par koncertzāli šajā vietā. Pārvalde ikdienā saskaras ar objekta īpašnieku un arhitektu apgalvojumiem, ka šāda rakstura ēku autentiskas saglabāšanas izdevumi ir pārmērīgi. Šādu iemeslu dēļ savu vizuālo tēlu savulaik ir zaudējusi viesnīca Latvija un citi objekti, tuvākajā laikā to diezgan ticami, ka zaudēs pieredzējušu arhitektu pārprojektēts preses nams, autoosta. Mums ir jābūt vienādam pieejai pret visiem klientiem.

par Pārvaldes pieeju modernisma mantojumam. Salīdzinot ar kultūras mantojuma sistēmām Eiropas mērogā, Latvija ir viena no nedaudzajām valstīm, kura tik labvēlīgi izturas pret nesen radīto mantojumu. Ja analizējam valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstu, tad pie mums salīdzinoši vismazāk saglabāties būs viduslaiku mantojums. Latvijā ir bagātīgs 19.gs.beigu, 20.gs.sākuma arhitektūras mantojums, kā arī salīdzinoši daudz modernisma laika mantojuma, piemēram, Dailes teātris, M.Ģeļža vasarnīca, TV tornis. Visgrūtāk pieminekļu sarakstā iekļaut tieši jaunākā laika objektus, jo bieži īpašnieks to neatbalsta, kā argumentus minot praktiskās saglabāšanas iespējas. Ja salīdzinām Latvijas modernisma arhitektūras piemērus ar starptautiskajiem, tad mūsu arhitektūra atšķiras ar zemas kvalitātes izpildījumu un būvmateriāliem, tādēļ Latvijā tā laika objektus saglabāt ir dārgāk un sarežģītāk nekā citur Eiropā.

Elizabetes ielas 2.nama vērtību ir noteikuši augsta līmeņa pieredzējuši arhitektūras eksperti, tajā skaitā arhitektūras doktori Jānis Krastiņš un Jānis Zilgalvis, tāpēc neredz iemeslu šo lēmumu apšaubīt. Ēku var attīstīt, pārveidot, bet ar noteikumiem, lai ēka neiegūtu agresīvāku ietekmi uz kultūrvēsturisko vidi. Mums jārikojas tā, lai objekts pēc iespējas labāk iekļautos parku sistēmā. Šī brīža ignorance no funkcijas aspekta būtu jāmazina, jāpanāk, lai ēka un vieta kalpotu tādām mērķim, kas piemērots parkiem, dārziem un apstādījumiem. Pārvalde ir izvērtējusi arī jautājumu par vietu akustiskajai koncertzālei, un Pārvaldei nav iebildumu pret šādu funkciju konkrētajā vietā, protams, ar virkni stingriem nosacījumiem. Arī nojaukšana var būt dažāda – gan ar iznīcināšanas metodi, gan arī atkārtoti izmantojot ēkas fragmentus, atgūtos materiālus, tādā veidā risinot ilgtspējības un

klimata jautājumus.

N.Puntulis: ņemot vērā sabiedrības asās diskusijas, aicina atcerēties sabiedrību vienojošo aspektu – ēkai jābūt sabiedrībai plaši pieejamai, ko respektējusi arī valdība, pieņemot ļoti korektu lēmumu attiecībā pret visu kultūras nozari.

J.Dambis: uzsver, ka vietas lietojuma maiņai varētu būt tālejošas pozitīvas sekas, veicinot sabiedrības vēlmi panākt, lai arī pašreizējai Rīgas Brīvdabas pārvaldes biroju ēkai tiktu mainīta funkcija un arī citas zaļajās teritorijā izdarītās kļūdas tiktu koriģētas, to padarot izmantojamu visai sabiedrībai. Savukārt, pasludinot ēku Elizabetes ielā 2 par aizsargājamu vērtību, mēs apliecinām, ka ignorēt kādas konkrētas sabiedrības vērtības ir pieņemami. Ja runājam par modernisma laika arhitektūru, tad viena tās daļa ir radīta agresīvā veidolā, ignorējot un nojaucot esošo struktūru, otra ir iekļaujošā arhitektūra, demonstrējot modernisma principus un iespējas. Mantojuma eksperti nekad nevar jūsmot par agresīvo pieeju, kas noārda seno vērtību sistēmu.

Pēc D.Baltiņas lūguma J.Dambis informē, ka ēkas kultūrvēsturiskās vērtības līmeni 2015. gadā ir noteikuši J.Radiņš, L.Markova, M.Levina, P.Blūms, J.Krastiņš; 2020. gadā – J.Radiņš, J.Zilgalvis, J.Krastiņš, L.Silkāne.

Vērtējums ir nosūtīts Būvvaldei saskaņošanā, bet atbilde vēl nav saņemta. V.Brūzis informē, ka vērtējums tiks nosūtīts Pārvaldei pārskatāmā laikā.

D.Baltiņa konstatē, ka pēc šī brīža tiesiskā statusa mēs spriežam par kultūrvēsturiski vērtīgu ēku.

Atbildot uz A.Kušķa jautājumu, N.Puntulis informē, ka šī vieta kā potenciāla koncertzāles novietojuma teritorija, ir izskatīta kopš pagājušā gada augusta. To vērtējusi arī Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde. V.Šlara arhitektu birojs pēc izvērtējuma ir apliecinājis, ka šajā zemes gabalā teorētiski iespējams iebūvēt koncertzāli un konferenču centru. Šobrīd programma ir samazinājusies, tādēļ nav šaubu par iespējām tur ievietot divreiz mazāku apjomu. Šobrīd ir jālemj par ēkas izmantošanu nākotnē, ņemot vērā arī VUGD liegumu šo ēku ekspluatēt no nākamā gada. Līdz ar to veidojas dilemma – izmantot ēkas karkasu, to pārbūvējot un pielāgojot biroja vajadzībām un zaudējot tās statusu kā modernisma arhitektūras vērtību, otra iespēja – ēku restaurēt, ko valsts šobrīd nevar atļauties un funkcija paliek diskutabla. Kā arī trešā iespēja – ēku pielāgot akustiskās koncertzāles vajadzībām. Vēlreiz aicina pozitīvi novērtēt, ka valdība ir lēmusi šo izcilo zemes gabalu atvēlēt koncertzālei. Tas, kā mēs to izdarīsim, ir profesionāļu rokās.

A.Kronbergs konstatē, ka ministra retorikā pirmo reizi ir izskanējis jēdziens “pārveidot”, ne tikai “nojaukt”, kā tas bijis līdz šim.

Atbildot uz A.Lapiņa jautājumu, J.Dambis informē, ka padziļināts un detalizēts ēkas restaurācijas jautājums šobrīd nav pētīts, bet ir pieredze saistībā ar Dailes teātra restaurāciju, kas bija ļoti sarežģīts un dārgs process. Modernisma ēku saglabāšana ar oriģinālo apdari, tajā pašā laikā nodrošinot energoefektivitātes prasības, ir ārkārtīgi sarežģīta vai arī prasa būtiski mainīt ēkas tēlu, tā zaudējot modernisma arhitektūrai raksturīgās vērtības. Iedziļinoties ilgtspējības jautājumos, nonākam pie sarežģītiem risinājumiem. Šīs ēkas mūžs ir divreiz īsāks nekā citu vēstures periodu ēkām. Šāda veida ēka sabiedrībai ir ļoti neizdevīga, to stiprinot un ieguldot milzu līdzekļus, tie atmaksāsies vien ļoti ilgstošā laika periodā. Ir jāvērtē pārmērīga līdzekļu ieguldīšana pret ieguvumu sabiedrībai. Arī mantojuma eksperti neprasa saglabāt jebko par katru cenu. Ja tā notiktu, Pārvaldei būtu jākompensē zaudējumi. Ja pēc Pārvaldes prasības konkrētā ēka būtu jā saglabā autentiskā stāvoklī, kompensāciju apmērs par to atņemtu finansējumu citu kultūras pieminekļu restaurācijai vismaz uz vairākiem gadiem.

V.Brūzis pauž interesi, vai ir veikts aprēķins par paredzamajiem apstādījumu zaudējumiem, kā arī vai ir izsvērts autostāvvietu jautājums, uz ko ministrs sniedz pozitīvu atbildi apstādījumu izvērtējuma aspektā, savukārt transporta jautājumā aicina nesaglabāt tradīciju aizbraukt ar auto līdz pašām koncertzāles durvīm, tāpat konkrētajā vietā ir ideāla sabiedriskā transporta satiksme un tuvumā pazemes autostāvvietas.

A.Kronbergs: informē, ka Nacionālā arhitektūras padome lēma potenciālo koncertzāles novietni ēkas Elizabetes ielā 2 teritorijā iekļaut kā līdzvērtīgu vietu iespējamo koncertzāles novietņu sarakstā, lai veiktu padziļinātu analīzi un izvērtējumu, kā arī ir pieņemts lēmums izveidot Nacionālās koncertzāles darba grupu, kas veidotu kvalitatīvu arhitektūras procesu un izstrādātu projekta īstenošanas ceļa karti.

A.Lapiņš: pozitīvi, ka no ministra šodien sadzirdēja iespēju māju pārveidot, ne tikai vienīgi nojaukt. Ir sajūta, ja šajā vietā būtu cita, nevis modernisma ēka, tad tās nojaukšana būtu pēdējā, kā sāktu par to komunicēt. Ēkas pārveidošana ir iespējama. Jāizvērtē, kas ēkā ir vērtīgs un saglabājams, to nepieciešams identificēt un nākotnē saglabāt. Siltinājuma sistēma ir iespējama arī modernisma ēkām. Ekonomiski izdevīgāk būtu šo ēku saglabāt, pielāgojot jaunai funkcijai, nevis nojaukt.

G.Princis: sabiedrībā ir tendence, ka dažādu iemeslu pēc sabiedrība kļūst zinošāka un ambiciozāka. Tā visa rezultātā administratīvi viedokļi nesakrīt ar sabiedrības redzējumu. Jautājums, kā salāgot abu pušu cienītu ekspertu viedokli. Vienlaikus uzsver, ka pret šo novietni iebilstu kāds, kurš nav no Rīgas. Iebildumu paudēji lielākoties ir rīdzinieki. Cer, ka pastāv gan zināšanas, gan iespējas rast labāko risinājumu. Gribētos, lai padziļinātas izpētes procesā apskatītu tomēr vēl kādu alternatīvu.

Viena no būtiskākajām iespējām joprojām ir atrast labāko veidu sadarboties ar pilsētu. Aicina papildus iespēju katalizēšanu un pārbaudīšanu. Kultūras ministrijas darba grupa būtu laba platforma šo iespēju izvērtēšanai.

N.Puntulis: jebkurā gadījumā mums būs jāatbild uz jautājumu par ēkas Elizabetes ielā 2 izmantošanu nākotnē. Kurš maksās par šīs ēkas restaurāciju un kurš nodrošinās šai ēkai funkciju?

N.Puntulis atstāj sēdi.

D.Baltiņa: pagājušajā nedēļā konsultēja ministru, ko par šo visu domā UNESCO, un uzsver vēlreiz – mēs runājam par UNESCO Pasaules mantojuma vietu, par kuru mums ir cita atbildība starptautiskās sabiedrības priekšā. Tāpēc, neatkarīgi, vai tā ir ēkas pārbūve vai jauna būvniecības iecere, tas ir jāskatās un jādiskutē ar starptautiskajiem ekspertiem. Mums ir obligāts pienākums informēt Pasaules mantojuma centru. Pasaules mantojuma centra Eiropas atbildīgie vadītāji īpaši norāda, ka pēdējā laikā tieši modernisma arhitektūra ir aktuāla pasaules mantojuma apskatāmo jautājumu vidū. Arī jautājums, kā saglabāt modernisma ēkas esošajās pasaules mantojuma vietās, kurās tajā skaitā modernisma ēkas nav īpaši izceltas īpašas nozīmes universālās vērtības pamatojumā, taču tas nav iemesls tās novērtēt zemāk. Jo objekts Pasaules mantojuma sarakstā ir iekļauts kompleksi ar vēlāko gadu uzslāņojumu. Pirms jebkāda galēja lēmuma pieņemšanas, jāpiesaista starptautiski modernisma ekspertus, kas varētu sniegt padomus ēkas saglabāšanai, jo, piekrītot Lapiņa kungam, uzskata, ir iespējas saglabāt, un ilgtspējīgs skatījums uz ēkas saglabāšanu varētu būt atšķirīgs no šeit šodien izskanējušiem viedokļiem. Jāizvērtē funkcijas maiņas ieguvumi un zaudējumi. UNESCO Pasaules mantojuma konvencijas gars vairāk runā par saglabāšanu, pagātnes atstātā mantojuma novērtēšanu. Spēja apjaust šo mantojumu un to saglabāt raksturo mūs kā šī brīža paaudzi. Tas mums jāņem vērā, vadot jebkādu procesu par to, vai uzskatīsim kaut ko par mantojumu vai neuzskatīsim. Pievienojas viedoklim, kas uzskata, ka acimredzami ir sperti pārsteidzīgi soļi, pieņemot lēmumu veikt kaut kādu vietas vērtības pārvērtējumu. Nevar piekrist tam, ka šis ir veids, kā process bija jāuzsāk. Viss ir uzsākts no nepareizā gala, dodot nepareizu signālu sabiedrībai – gan par mantojumu vispār, gan par visu iesaistīto pušu pieredzi un zināšanām, nedemokrātiskā procesa dēļ mūs diskreditējot. Tas ir ļoti liels risks, jo starptautiskā sabiedrība ir neizpratnē par tik strauji pieņemtu lēmumu. Līdz ar to, tas nav bijis pareizais ceļš, kā šādu procesu vadīt. Neesam diskutējuši un ņēmuši vērā sabiedrības viedokli, ko tā uzskata par mantojumu. Kultūras mantojumā nekad nekas nav melnbalts, tie vienmēr ir sabalansētības ceļa meklējumi.

Ideja vietu pielāgot sabiedriskai funkcijai ir pieņemama. Bet uzsākt ēkas vērtības pārvērtēšanu, pirms mēs vispār saprotam, par ko mēs runājam, ir nepareizi. Šādi pieejot šim jautājumam, esam sarežģījuši sev lēmuma pieņemšanas procedūru. Arī tad, ja mēs uzskatām, ka šī ēka ir piemērojama un pārveidojama, ir jāpaglabā ēkas novērtējums kā kultūrvēsturiski vērtīgai ēkai, pasakot, ka pārveidojumiem piekrītam, ja vērtības tiek saglabātas. Tomēr vēlreiz uzsver, ka jākonsultējas un jāpiesaista starptautiskie eksperti, ņemot vērā, ka mēs paši šobrīd par šo jautājumu esam mazliet samulsuši.

Uzsver, lai pārveidotu šo ēku, mums nav jāpārvērtē tās kultūrvēsturiskās vērtības līmenis. Mums jāpastāv uz to, ka ēka ir vērtīgs un interesants uzslāņojums Rīgas vēsturiskajā centrā, par ko mums ir jādiskutē, mums ir jāsaprot šīs ēkas piensums Rīgas vēsturiskajam centram un tikai tad varam pieņemt lēmumus.

UNESCO kontekstā visu apgrūtina arī fakts, ka šī ēka ir celta pēc UNESCO galvenās mītnes Parīzē līdzības. Viedokļi dalās par iemesliem un ietekmi, bet tas mums apgrūtina lēmumu pieņemšanu, jo tā nav bijusi viennozīmīgi kopēšana, bet gan sekošana tā brīža aktuālajām idejām, līdz ar to šim jautājumam nevar pieiet melnbalti. Mums ir jāpastāv, ka šī ēka tiek saglabāta, modernisma mantojums tiek saglabāts un jādara viss, lai tā tiktu pielāgota modernai funkcijai. Ja mēs pastāvēsim uz to, ka ēku iespējams saglabāt, risinājumi būtu iespējami. Ekoloģiskā pēda, ko radīsim, šo ēku nojaucot, ir liela, bīstama un neilgtspējīga. Mēs esam neērtā situācijā, jo Kultūras ministrijas jautājums nav uzstādīts godīgi, aicinot runāt par funkcijas maiņu, paralēli risinot ēkas vērtības pārvērtēšanu. Mēs šobrīd izsakāmies, bet tas būtu konstruktīvāk, ja būtu gājuši par citu ceļu. Būtu bijis pareizāk šo jautājumu risināt savādāk, ja runājam par valsts sistēmu. Arī mēs varam vadīt kādu procesu attīstību, palīdzēt nonākt pie koncertzāles, bet atceroties savu mandātu, saglabāt kultūras mantojumu.

I.Purmale: šobrīd uz konstruktīvā ceļa vēl var atgriezties. Piekrīt, ka kultūrvēsturiskās vērtības līmeni nevar skatīt atrauti no pārveidojumu iecerēm. Mums sākotnēji vajag saprast, ko šajā vietā varam iegūt un cik tas būtu dārgi, ja koncertzāli varētu veidot ar šīs ēkas pārveidojumiem. No telpiskā viedokļa, salīdzinot ar citām izskatītajām vietām, neiegūsim tik reprezentatīvu un baudāmu objektu, kā citā vietā. Koncertzāle būtu pelnījusi brīvāku un reprezentablāku vietu. Transporta, autoplūsmu un stāvvietu jautājums būs jārisina jebkurā gadījumā. Piekrīt, ka šeit ir jābūt publiskai funkcijai, ar publisku funkciju saprotot arī pārvaldes iestāžu funkcijai. Ja nevar šeit izvietot koncertzāli, tad ierosina sadarbībā ar pašvaldību izskatīt maiņas iespēju un nodot pašvaldības rīcībā šo ēku, kas varētu izmantot pārvaldības funkciju izvietojumam, jo arī domei ir problēmas ar telpām. Tomēr ēkas nojaukšana ir pēdējais, par ko varētu runāt. Lai arī no īpašuma tiesību viedokļa šī vieta ir visvienkāršākā, visi pārējie aspekti ir jāpārvērtē.

A.Kušķis: ir sajūta, ka uz sabiedrību un padomdevēja institūcijām tiek izdarīts spiediens ar īpašu nolemtību konkrētajam objektam. Koncertzāle kaut kur citā vietā būtu iespēja iegūt sabiedrībai milzu sinerģiju no šāda objekta pozitīvās ietekmes uz apkārtni. AB dambi joprojām vērtē kā piemērotāko un izcilāko vietu. Piedāvātajā vietā pilsēta iegūst tikai koncertzāli bez blakus pozitīviem efektiem. Būtu jāsamēro jaunā piedāvājuma iespējas ar potenciālajiem zaudējumiem. Nevajadzētu uzreiz runāt par vērtības devalvāciju. Tā mēs dodam signālu, ka ēkas ar nelielu kultūrvēsturisku vērtību var nojaukt. Ir jālūdz starptautisku

ekspertu viedoklis. Pēc tam jāstāda konkursa programma, obligāti saglabājamas lietas un tamlīdzīgi, veidojot konkursu ar stingriem nosacījumiem. Šī ēka varētu būt arī Laikmetīgās mākslas muzejs vai, sliktākajā gadījumā, īpašumu var pārdot. Privātais īpašnieks šīs ēkas saglabāšanu atrisinātu. Priecē, ka diskusija ir novirzījusies uz objektīvām, nevis emocionālām lietām. No 10 cilvēkiem Padomē 8 ir arhitekti, arī padomnieki ir arhitekti, tomēr uzsver, ka mantojums jāvērtē arī no nemateriālā viedokļa, ne tikai arhitektūras.

J.Dambis: ļoti svarīgi apzināties, ka Pārvalde nekad nav teikusi, ka ēka Elizabetes ielā 2 ir jānojauc. Mēs šobrīd nezinām detaļas, par ko informācija būs iegūstama pēc papildu analizēm, tomēr ir skaidrs, ka ēka nav saglabājama bez būtiskām izmaiņām. Pārvaldei arvien mazāk ir pieņemami risinājumi, kad ēka tiek pasludināta par augsta līmeņa saglabājamu vērtību, pēc tam veicot būtiskus pārveidojumus. Ēkas novērtēšana tiek veikta, lai noskaidrotu, cik daudz konkrētajā objektā var iejaukties. Ja mēs ēku pasludinām par ļoti vērtīgu, to pārveidot nebūtu iespējams. Ja ēka ir ar nelielu kultūrvēsturisku vērtību, objekts ir atvērts nākotnes pārmaiņām, kuras būtu jāpierāda. Vislabākais risinājums ir ēkas ar nelielu kultūrvēsturisku vērtību nenojaukt, vislabāk ir nenojaukt arī ēkas bez kultūrvēsturiskas vērtības. Bet ir jādod iespēja diskusijām un dialogiem, arī Padome ir bieži vērtējusi piedāvājumus pārveidojumiem ēkās ar nelielu kultūrvēsturisku vērtību. Runājot par D.Baltiņas pieminēto ekoloģisko pēdu, norāda, ka tā ir precīzi aprēķināma. Ja kaut ko kardinālāk ar šo ēku ieplānos darīt, tad ar ilgtspējību saistītie aprēķini tiks veikti. Ja mums ir lūgts skatīt šo jautājumu, mēs esam ēku vērtējuši, ja mums ir lūgts izvērtēt funkcijas maiņu, mums tas ir jā dara.

Piedāvā Padomei lēmuma projektu:

1. Pieņemt zināšanai Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes veikto ēkas Elizabetes ielā 2 vērtējumu;
2. Atbalstīt vietas Elizabetes ielā 2 lietošanas mērķa maiņu kultūrai un publiskai pieejamībai;
3. Pievērst arvien lielāku uzmanību parkos izvietoto ēku funkcijas atbilstībai zaļo teritoriju vērtībai un nozīmei;
4. Uzskatīt par vienu no koncertzāles izvietojuma iespējām vietu Elizabetes ielā 2;
5. Šādu jautājumu izlemšanā pievērst arvien lielāku uzmanību ilgtspējības principiem, ilgtspējību jēdziena izpratnē risinot arvien detalizētāk, dziļāk un patiesāk.

I.Tapiņa: gandarīta, ka šodien esam ievirzījušies pozitīvā gultnē un kārtībā, kā uz jautājumiem skatīties – nespriest par to, būt vai nebūt ēkai, bet spriest kompleksi.

J.Zilgalvis: piekrīt J.Dambja viedoklim. Ja būtu jāvērtē šī ēka šodien, vērtētu tieši tāpat. Uzsver, ka ēkas kultūrvēsturiskās vērtības līmeņa noteikšanas process nav ātrs un virspusējs, tas sevī ietver objekta apsekošanu uz vietas, analīzi, tā laika literatūras studijas.

V.Brūzis: priecājas, ka ir nošķirts jautājums par ēkas vērtību un esam nonākuši līdz tam, ka šajā vietā iespējams izvietot kultūras objektu. Esam gatavi šo vietu iekļaut desmit potenciālo koncertzāles vietu sarakstā.

J.Asaris: tēva līdzdalība objekta tapšanā nav tā būtiskākā, jo piedalījās tur kā Rīgas galvenais arhitekts. Arhitekts G.Asaris bija patīkami pārsteigts par ministra zvanu drīz pēc Ministru kabineta lēmuma pieņemšanas. Vienīgais apsvērums, ko G.Asaris tobrīd pauda, bija transporta problēmu risināšanas nepieciešamība. J.Asaris ir gandarīts par šīsdienas sarunu, kur tika pieminēta ēkas Elizabetes ielā 2 pārveidošana vai pielāgošana. Jāvīzās publiskās atvērtības virzienā. Kopumā atbalsta J.Dambja piedāvāto lēmuma projektu.

D.Baltiņa: grib uzsvērt, ka jautājumi mūsdienās par kultūras mantojumu nav vairs tikai estētiski, tas ir komplekss jautājumu loks, tāpēc novietnes izvēlē un lēmumu pieņemšanā jāpiesaista plaša dažādu nozaru pārstāvniecība.

A.Kronbergs: ierosina Padomes lēmumam pievienot ieteikumu Kultūras ministrijas veidotajā Nacionālās koncertzāles darba grupā iekļaut pēc iespējas plašu disciplīnu ekspertus – vēsturniekus, dzejniekus, sociālantropologus, kā arī, iespējams, UNESCO ekspertus.

Vienlaikus pauž bažas, ka materiālu daudzums, kas šajā ēkā ir iebūvēts, ir milzīga ekoloģiska problēma, kas arī būtu jāvērtē starptautiskā līmenī.

D.Baltiņa norāda, ka UNESCO ekspertu iekļaušana darba grupā nebūtu nepieciešama, ņemot vērā, ka ar ekspertiem konsultācijas nepieciešamas jebkurā gadījumā.

J.Dambis: svarīgi ietekmi uz vidi rēķināt, ne tikai ēku nojaucot, bet arī to pārveidojot vai atstājot neskartu. Esmu pārliecināts, ka Kultūras ministrija vajadzīgos aprēķinus veiks.

A.Kronbergs: lēmums ir straujš un nepareizi nokomunicēts, padarot lielu daļu cilvēkus par ķīlniekiem, tajā skaitā arhitektus un mūziķus. Šo vietu potenciālo koncertzāles novietņu sarakstā var iekļaut ar mērķi izvērtēt līdzvērtīgi kā pārējās izskatītās vietas. Joprojām uzskata, ka AB dambis ir koncertzālei vispiemērotākā. Pavisam nesen arī visās institūcijās tika nolemts, ka tā ir vislabākā vieta. Bet vienlaikus piekrīt, ka ēkas Elizabetes ielā 2 iespējas ir jāanalizē. Labi, ka tiek veidota Nacionālās

koncertzāles darba grupa. Piekrīt, ka tajā jāiesaista pēc iespējas plašākas sabiedrības daļas pārstāvji, tajā skaitā nemateriālā mantojuma eksperti. Koncertzālei Elizabetes ielā 2 nekad nebūs tāds vizuālais efekts kā ēkai kādā citā vietā, jo tā ir "piespiedusies" parka stūrim, apkārt esošajai apbūvei. Vismulsinošākais ir ideja šajos ekoloģiskajos apstākļos kaut ko nojaukt vienkāršotā veidā. Tāpat apšaubāmi šķiet ēkas rekonstrukcijai aprēķinātie 30,8miljoni. Ja tas ir mēģinājums manipulēt, tad tas ir nepieņemami.

J.Dambja ierosinātā lēmuma punkta "Šādu jautājumu izlemšanā pievērst arvien lielāku uzmanību ilgtspējības principiem, ilgtspējību risinot arvien detalizētāk, jēdziena izpratnē dziļāk un patiesāk" izvirzīšana balsošanai netiek atbalstīta.

Padome balso par lēmumu:

1. Pieņemtz zināšanai Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes veikto ēkas Elizabetes ielā 2 kultūrvēsturiskās vērtības novērtējumu

Par: 9 – A.Lapiņš, I.Tapiņa, A.Kronbergs, J.Asaris, J.Zilgalvis, I.Purmale, V.Brūzis, A.Kušķis, J.Dambis,

Pret: 0

Atturas: 1: D. Baltiņa.

Atturēšanās iemesls: nav iepazinusies ar pilnu vērtēšanas dokumentāciju

2. Atbalstīt vietas Elizabetes ielā 2 lietošanas mērķa maiņu kultūrai un publiskai pieejamībai;

Par: 10 – A.Lapiņš, I.Tapiņa, A.Kronbergs, J.Asaris, J.Zilgalvis, I.Purmale, V.Brūzis, A.Kušķis, D.Baltiņa J.Dambis,

Pret: 0

Atturas: 0

3. Uzskatīt novietni ēkas Elizabetes ielā 2 teritorijā par līdzvērtīgu vietu iespējamo koncertzāles novietņu sarakstā

Par: 9 – A.Lapiņš, I.Tapiņa, A.Kronbergs, J.Asaris, J.Zilgalvis, I.Purmale, V.Brūzis, A.Kušķis, J.Dambis,

Pret: 0

Atturas: 1: D. Baltiņa.

Atturēšanās iemesls: ēkas izvērtēšana kā iespējamā koncertzāles vieta iespējama tikai, ja tiek nodrošināta modernisma arhitektūras vērtību saglabāšana

4. Atbalstīt Nacionālās koncertzāles darba grupas veidošanu Kultūras ministrijā, aicinot tajā iekļaut plašas sabiedrības pārstāvjus profesionālu un augstvērtīgu pētījumu veikšanai, lai noteiktu šīs vietas attīstības scenāriju.

Par: 10 – A.Lapiņš, I.Tapiņa, A.Kronbergs, J.Asaris, J.Zilgalvis, I.Purmale, V.Brūzis, A.Kušķis, D.Baltiņa J.Dambis,

Pret: 0

Atturas: 0

5. Pievērst arvien lielāku uzmanību parkos izvietoto ēku funkcijas atbilstībai zaļo teritoriju vērtībai un nozīmei.

Par: 9 – A.Lapiņš, A.Kronbergs, J.Asaris, J.Zilgalvis, I.Purmale, V.Brūzis, A.Kušķis, D.Baltiņa J.Dambis,

Pret: 0

Atturas: 1.Tapiņa

Padomes lēmums:

1. Pieņemtz zināšanai Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes veikto ēkas Elizabetes ielā 2 kultūrvēsturiskās vērtības novērtējumu
2. Atbalstīt vietas Elizabetes ielā 2 lietošanas mērķa maiņu kultūrai un publiskai pieejamībai;
3. Uzskatīt novietni ēkas Elizabetes ielā 2 teritorijā par līdzvērtīgu vietu iespējamo koncertzāles novietņu sarakstā
4. Atbalstīt Nacionālās koncertzāles darba grupas veidošanu Kultūras ministrijā, aicinot tajā iekļaut plašas sabiedrības pārstāvjus profesionālu un augstvērtīgu pētījumu veikšanai, lai noteiktu šīs vietas attīstības scenāriju.
5. Pievērst arvien lielāku uzmanību parkos izvietoto ēku funkcijas atbilstībai zaļo teritoriju vērtībai un nozīmei.

A.Kušķis atstāj sēdi

4.

**Ēkas rekonstrukcija Brīvības ielā 88, Rīgā;
Iesniedzējs: Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde**

A.Ancāne informē par jautājuma izvērtēšanas būtību. Aicina priekšlikumu skatīt kā ēkas glābšanas iespēju. Pielāgošana viesnīcas funkcijai ir risinājums, kā ēku varētu izglābt. Projekta attīstības gaitā ir veikti daudzi uzlabojumi, atspoguļojot Pārvaldes sniegtos norādījumus.

A.Bērziņš informē par projekta izmaiņām.

V.Brūzis: piedāvātais jumta izbūves risinājums pagalmā ir pieņemams, projekts atbalstām tālākai attīstībai.

J.Dambis: jāņem vērā ēkas ļoti sliktais stāvoklis. Tāpēc Pārvalde atbildīgi skatījās, kā kompromisā panākt pēc iespējas lielāku vērtību saglabāšanu, bet arī respektējot ekonomiskās iespējas. Ja ēka kļūst nevajadzīga konkrētajai funkcijai, varam šo ēku zaudēt.

D.Baltiņa: pozitīvi, ka ņemti vērā ieteikumi. Žēl, ka atkārtosim Rīdzenes scenāriju attiecībā uz šo iekšpagalmu.

Padome balso par lēmumu: atbalstīt piedāvāto ēkas Rīgā, Brīvības ielā 88 rekonstrukcijas risinājumu turpmākai virzībai

Par: 9 – A.Lapiņš, I.Tapiņa, A.Kronbergs, J.Asaris, J.Zilgalvis, I.Purmale, V.Brūzis D.Baltiņa J.Dambis,

Pret: 0

Atturas: 0

Padomes lēmums: atbalstīt piedāvāto ēkas Rīgā, Brīvības ielā 88 rekonstrukcijas risinājumu turpmākai virzībai.

Sēdi slēdz 17:05

Sēdi vadīja:

A.Kronbergs

Sēdē piedalījās:

J.Asaris

D.Baltiņa

V.Brūzis

J.Dambis

A.Kušķis

A.Lapiņš

I.Purmale

J.Zilgalvis

I.Tapiņa

Sēdi protokolēja

B.Mūrniece